

LATINSK LÅNORDSÖVNING

Facit

Eva Tidner 2020

I. Latinska ord som har att göra med himmel och himlakroppar.

1. astronomi
2. konstellation
3. astrologi
4. *disaster*
5. a) aster, b) Astra, c) Stella, d) Estelle, e) Estrella
6. *stellar*
7. sideriskt
8. *consider*
9. a) *solar*, b) *celestial*
10. *ceiling*
11. solarium
12. Luna
13. *lunar*
14. *lunatic*
15. glasögon, kristall- eller glasruta
16. asterisk
17. planeter
18. planetarium

II. Latinska ord som har att göra med mat och dryck.

19. panerar
20. apanage
21. a) kompanjon, b) kompis, c) ackompanjera
22. panel
23. akvavit
24. akvedukter
25. akvarium
26. akvarell
27. laktos
28. laktovegetarisk
29. *Via Lactea*
30. laktation
31. salin
32. salinitet
33. salpeter
34. salmiak

35. a) sallad, b) sallát; c) mjölksaft.

36. a) *salarium*, b) *salary*

37. oval

38. *ovarium*, *ovary*

39. karneval

40. reinkarnation

41. *carnation*

42. *carnivora*

43. *carnage*

III. Latinska familjeord.

44. filial

45. patriarkat, matriarkat

46. *fratricide*

47. *paternity*, *maternity*

48. *fraternity*, *sorority*

49. matrona

50. nepotism

51. patron

52. fraternisera

53. patronisera

54. *parents*

55. *matrimony*

56. matrikel.

57. *uxorious*

58. a) *aunt*, b) *Tante*, c) tant

59. a) *uncle*, b) *Onkel*, c) onkel

60. a) o-, b) infanteri/ infanterister, c) infantil, d) infante/infantinna

61. a) samman-, med-, b) *soror*, c) syster, d) kusin (fra: *cousin*, ty. *Kusine* (kvinnlig kusin))

IV. Latinska ord för metaller.

62. *Domus aurea*

63. öre

64. Argentina

65. stanniol

66. cuprinol

67. *l'argent*

68. *plumber*

69. Cypern

70. *ferric oxide*

71. plombera

72. *ferriferous*

Latinska ord för färger.

73. albino

74. rubriker

75. album

76. Niger, Nigeria

(Egentligen kommer floden Nigers namn av den inhemska termen 'Nig-Gir' som betyder "Floden Gir", men på grund av missförstånd har det kopplats ihop med det latinska ordet *niger* syftande på landets mörkhyade invånare.)

77. *albumen*

78. *denigration*

79. rubin

80. Albyl

81. alba

82. *viridis*

83. *semper virens*

V. Latinska tidsord.

84. diarium

85. *diary*

86. *equinox*

87. nocturne

88. *ante meridiem* = före middagen, *post meridiem* = efter middagen

89. meridian

90. annaler

91. *anno Domini* = i Herrens år

92. menstruation

93. semester

94. biennium /biennial, triennium/triennial, quadrennium/ quadrennal, decennium, millennium

95. perenna

96. *hibernate*

97. *primula veris*

98. horarium

99. horoskop

100. horologium

VI. Latinska ord för växter eller växtdelar.

101. florist

102. florerar

103. arborist

104. folium, folier

105. planterat

106. plantage

- 107. folio
- 108. interfoliera
- 109. foliant
- 110. arboretum
- 111. rosarium; herbarium
- 112. *rosary*
- 113. rosett

VII. Latinska ord som har att göra med romerskt penningväsen.

114. monetär;

(Moneta, (latin för "mynt") är ett av gudinnan Junos tillnamn i romersk mytologi och är en översättning av namnet på grekernas gudinna Mnemosyne. Mnemosyne (Μνημοσύνη, av μνήμη, "minne" jfr mnemoteknik = minneskonst, minnesskicklighet) var i grekisk mytologi minnets gudinna och som dotter till Uranos och Gaia en av titanerna. Hon var hustru till Zeus och moder till muserna. Inom Juno Monetas, 'den rådande, manande, påminnande', tempelområde på Capitolium i Rom låg den romerska myntverkstaden varvid gudinnans namn efter hand överflyttades dels på denna verkstad dels på myntet självt. Härifrån härstammar bland annat orden monetär, tidiglånet mynt, franskans *monnaie* och engelskans *money*.

115. a) portmonnä; (Bokstavligen 'bär pengar', av franskans *porter*, 'bära', och *monnaie*, 'pengar',); b) *money*.

116. a) *libra*, b) *lira*, pl. *lire*, (Turk. *lira* (förkortat TL, på turkiska *Türk Lirası*).

117. a) *corona*, b) *aurea*

118. a) mynt, b) *mint*, c) *Münze*

119. a) *denarius*, b) *dinero*, c) *denaro*.

120. a) *dime*, b) *decima*

121. a) *pecunia*, b) *peculiar*

122. a) *solidus*, b) soldater, c) saldo;

(Solidus var ett romerskt guldmynt. I det medeltida Europa levde *solidus* (plural *solidi*) kvar som en myntenhet motsvarande 12 dinarer (silverpenningar). I Frankrike förkortades myntnamnet från *solidi* till *sol* och *sou*. Det lever kvar i uttryck som *sans le sou*, utan ett öre, pank. Slanguttrycket för en kanadensisk cent är också *sou*. Italienska *soldo*, plural *soldi* och spanska *sueldo*, som också används i betydelsen månadslön, härrör från *solidus*. Den peruanska valutan *sol* (*sol de oro*, guld-solidus, sedan 1991 *nuevo sol*, nya sol) bär fortfarande detta namn. Av det italienska ordet *soldato* (bokstavig betydelse: belönad) kommer det engelska ordet *soldier* och det svenska soldat.)

123. £ = *libra* (= *pound*); s = *solidus* (= *shilling*); d = *denarius* (= *pence*);

(1 £ delades i 20 shilling och 1 shilling i 12 pence.)

124. a) *pondus*, b) *pound*;

(Namnet kommer från att ett pund ursprungligen motsvarade ett viktpund i sterlingsilver. Detta silver delades i 250 lika delar varav tio gick till myntmakaren. Resten delades upp i 240 *pence*. Som en följd av detta förekommer även *pound sterling* som beteckning på valutan. På valutamarknaden kallas valutan "sterling" för att skilja den från andra typer av pund. Viktmåttets pund, *libra*, förkortas som bekant *lb* och valutan £.)

125. a) *pensum*, b) *peso*, c) *peseta*; d) *scutum*; e) *écu*

126. a) *argenteus*; b) *l'argent*

127. skilling, eng. *shilling*, ty. *Schilling*

128. a) *penny*, *pence*, b) pengar och penningar

(Vissa forskare hävdar att dollartecknet \$, som är den vanligaste symbolen för USA-dollar, härstammar ifrån de spanska silvermynt i valören 8 reales som var vanliga i Nordamerika innan Förenta staterna bildades. På dessa mynt skrevs siffran åtta som bokstaven S med ett eller två lodräta streck, vilket lär komma från det spanska statsvapnet, som de två Herkulesstoderna och mottot *Non plus ultra* skrivet i formen av ett S. Andra hävdar att dollartecknet är en förenklad version av initialerna US - United States - skrivna ovanpå varandra. Detta är dock föga troligt då dollartecknet användes av spanjorerna innan USA existerade. Andra anser att dollartecknet kommer från romarnas tecken för en Sestertie (latin *sestertius*), som under den romerska republiken var ett litet silvermynt värt 2½ ass och under kejsartiden ett mässingsmynt värt 4 ass skrivet IIS (= 2½) eller HS. Sestertie bildat av *semitertius betyder "halvtredje" dvs. två och ett halvt.)

VIII. Latinska ord som har att göra med romersk byggnadsverksamhet.

129. a) *domus*, b) *dominus*, c) *domina*, d) *Domus Aurea*

130. domkyrka

131. a) domestik, b) *domestic*

132. *condominium*

133. *dominion*

134. a) *casa*, b) casino

135. skala

136. a) trappa b) *escalator* c) *escalate* d) eskalera

137. a) *arcus*, b) *Arch*, c) *arcade*, d) arkad

138. ark

139. a) *urbs*, b) *suburb*, c) interurbana, d) Urban

140. a) *via*, b) viadukt, c) vägen, d) trivial

141. a) *castra*, b) *vallum*, c) *intervallum*, d) sv. intervall, eng. *interval*

142. fra: *mur*, eng: *wall*

143. *Chester*, *Colchester*, *Lancaster*, *Manchester*, *Worcester*, m.fl.

144. a) *castellum*, b) kastell, c) *castle*, d) *chateau*, e) *castillo*, f) Gamla och Nya Kastilien (*Castilla la Vieja y Nueva*)

145. a) *vicus* b) *Harwich*, *Norwich*, *Ipswich*, *Warwick* m.fl.

146. a) *vicinus*,-a, b) *vicinity*